

543
Z Á K O N
z 25. júna 2002
o ochrane prírody a krajiny

§ 7

Ochrana prirodzeného druhového zloženia ekosystémov

- (1) Ochrana prirodzeného druhového zloženia ekosystémov zahŕňa
- a) reguláciu zámerného rozširovania nepôvodných druhov za hranicami zastavaného územia obce,¹⁹⁾
 - b) sledovanie výskytu, veľkosti populácií a spôsobu šírenia nepôvodných druhov,
 - c) odstraňovanie nepôvodných druhov, ktoré sa samovoľne šíria a vytláčajú pôvodné druhy z ich prirodzených biotopov a znižujú biologickú rozmanitosť (ďalej len „invázne druhy“).
- (2) Invázne druhy je zakázané dovážať, držať, pestovať, rozmnožovať, obchodovať s nimi, ako aj s ich časťami alebo výrobkami z nich, ktoré by mohli spôsobiť samovoľné rozšírenie invázneho druhu.
- (3) Vlastník (správca, nájomca) pozemku je povinný odstraňovať invázne druhy zo svojho pozemku spôsobmi podľa odseku 7 a o pozemok sa starať takým spôsobom, aby zamedzil opätovnému šíreniu invázných druhov, a to na náklady pôvodcu ich šírenia, ak je známy, inak na náklady štátu.
- (4) Orgán ochrany prírody nariadi vlastníkovi (správcovi, nájomcovi) pozemku, na ktorom sa vyskytujú invázne druhy, vykonať na náklady pôvodcu ich šírenia, ak je známy, inak na náklady štátu, opatrenia na odstránenie invázných druhov.
- (5) V prípade nebezpečenstva vzniku škodlivých následkov na prírode a krajine môže orgán ochrany prírody vykonať na náklady pôvodcu šírenia invázných druhov, ak je známy, inak na svoje náklady, odstránenie invázných druhov sám. Ak takýmto konaním orgánu ochrany prírody vznikne vlastníkovi (správcovi, nájomcovi) dotknutého pozemku škoda, vlastník (správca, nájomca) dotknutého pozemku má nárok na náhradu škody podľa všeobecných predpisov o náhrade škody.²⁰⁾
- (6) Na účel uvedený v odseku 5 orgán ochrany prírody a ním poverené osoby sú oprávnení vstupovať nacudzie pozemky na nevyhnutne potrebný čas po predchádzajúcom upozornení vlastníka (správcu, nájomcu) dotknutého pozemku, ak sa nevyžaduje povolenie na vstup podľa osobitného predpisu.²¹⁾ Pritom sú povinní dbať na to, aby užívanie týchto pozemkov bolo rušené čo najmenej a aby vstupom a činnosťami nevznikli škody, ktorým možno zabrániť. Vlastník (správca, nájomca) dotknutého pozemku je povinný vstup na pozemok strpieť; tým nie je dotknuté jeho právo na náhradu škody podľa všeobecných predpisov o náhrade škody.²⁰⁾
- (7) Zoznam invázných druhov a spôsoby ich odstraňovania ustanoví všeobecne záväzný právny predpis, ktorý vydá ministerstvo.

24
V Y H L Á Š K A
Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky
z 9. januára 2003,
ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a
krajiny

§ 2

Zoznam invázných druhov rastlín a spôsoby ich odstraňovania

(k § 7 ods. 7 zákona)

Zoznam invázných druhov rastlín a spôsoby ich odstraňovania sú uvedené v prílohe č. 2

Príloha č. 2 k vyhláske č. 24/2003 Z. z.

ZOZNAM INVÁZNYCH DRUHOV RASTLÍN A SPÔSOBY ICH ODSTRAŇOVANIA

Vedecké meno Slovenské meno

Heracleum mantegazzianum bolševník obrovský

Fallopia japonica (syn. *Reynoutria japonica*) pohánkovec japonský

Fallopia x bohemica (syn. *Reynoutria x bohemica*) pohánkovec český

Fallopia sachalinensis (syn. *Reynoutria sachalinensis*) pohánkovec sachalínsky

Impatiens glandulifera netýkavka žliazkatá

Solidago canadensis zlatobyľ kanadská

Solidago gigantea zlatobyľ obrovská

Spôsoby odstraňovania invázných druhov rastlín

O spôsoboch ničenia invázných druhov rastlín rozhodujú najmä spôsoby ich rozmnožovania (vegetatívne, generatívne, alebo obojaké), početnosť na lokalite (výskyt jednotlivý, skupinový, masový, monokultúra), charakter a situovanie stanovišťa (najmä rovina, svah, blízkosť toku, typ pozemku), ohrozenosť a veľkosť lokality, ako i ďalšie biologické vlastnosti druhu.

A. Vegetatívne rozmnožujúce sa invázne druhy rastlín

Fallopia japonica pohánkovec japonský

Fallopia x bohemica pohánkovec český

Fallopia sachalinensis pohánkovec sachalínsky

A. 1. Mechanické a chemické spôsoby ničenia (kombinácia)

Odporúča sa využiť dvojfázový spôsob. Prvé kosenie s chemickým postrekom treba vykonať v druhej polovici mája pri výške pohánkovca asi 1 m. Najvhodnejšia výška na aplikáciu je 20 cm. Druhú fázu ničenia je potrebné uskutočniť ôsmy až desiaty týždeň po prvej fáze, t. j. v júni alebo v auguste. Medzi pokosením a chemickým postrekom by nemal uplynúť dlhší časový interval ako dva-tri týždne, lebo pohánkovec veľmi rýchlo rastie. Pri zemných prácach spojených s presunom zeminy sa nesmú narúšať podzemné časti rastlín a transportovať ich na nové lokality.

B. Generatívne rozmnožujúce sa invázne druhy rastlín

Heracleum mantegazzianum bolševník obrovský

B. 1. Mechanické spôsoby ničenia

Pastva – vhodná je na lokalitách s hromadným výskytom druhu. Pastvou hovädzieho dobytku, oviec alebo kôz sa ničí vegetatívna fáza vývoja rastlín a mechanicky sa ničia koreňové púčiky i celé rastliny. Pastvou sa početnosť jedincov na lokalite znižuje, ale bez použitia aj ďalších spôsobov k úplnému zničeniu nedochádza.

Vytrhávanie – vhodný spôsob ničenia semenáčikov rastlín. Odporúčaný termín na realizáciu je apríl až máj.

Vykopávanie rastlín – vhodný spôsob na lokalitách s malým počtom jedincov. Je nevyhnutné vykopať hlavu koreňa, výkop sa musí realizovať do minimálnej hĺbky 20 cm. Odporúčaný termín na realizáciu: začiatok vegetačného obdobia. Upozornenie: zo zvyškov koreňa je rastlina schopná v pôde regenerovať.

Orba – vhodná na poľnohospodársky využívaných stanovištiach. Jej výhodou je súčasné ničenie semenáčikov i dospelých jedincov. Po orbe je nevyhnutné osiať plochu konkurenčne silnejšími druhmi, ako ozimné žito, jarný jačmeň.

Sekanie – sekacie rýľom sa musí vykonávať pod pôdnym povrchom, kde sa nachádzajú koreňové rozmnožovacie púčiky. Preseknutie rastliny na úrovni alebo tesne pod povrchom je neúčinné a nezabráni regenerácii rastu. Sekanie sa odporúča využiť tiež v období tvorby ešte nezrelých zelených semien, vtedy môže byť rastlina po takomto zásahu celá zničená.

Orezávanie – realizuje sa na kvitnúcich jedincoch na začiatku mája až júna. Okolíky po zrezaní je potrebné spáliť. Zrezaním alebo odseknutím súkvetia jeden až dva razy za vegetačné obdobie sa zníži celková vitalita rastliny. Upozornenie: rastliny môžu vytvoriť náhradné menšie súkvetie, a preto takýto zásah treba niekoľkokrát za rok zopakovať.

Orezávanie súplodí – realizuje sa 2 až 4 týždne po odkvitnutí rastliny, približne v štádiu tvorby zelených semien. Odrezané súplodia je potrebné ihneď zozbierať do vriec a spáliť. Dbať, aby semená nevypadávali. Metóda je výhodná pre izolované a málo početné lokality.

B. 2. Chemické spôsoby ničenia

Aplikovať najmä pri veľkoplošnom rozšírení druhu. Na ničenie možno využiť viac druhov chemických prostriedkov, ich výber závisí od typu stanovišťa. Chemická aplikácia sa vykonáva v marci – apríli, môže sa však aplikovať podľa potreby od mája do konca vegetačného obdobia, keď vyrastajú prízemné ružice listov. Druhú aplikáciu je potrebné vykonať koncom mája a začiatkom júna.

B. 3. Mechanické a chemické spôsoby ničenia (kombinácia)

Využíva sa pre veľmi vysoké a husté porasty, kde samotná chemická aplikácia nie je účinná. Preto treba najprv vysoké porasty zrezať, vysekať alebo skosiť a regenerujúce časti rastlín postriekať chemickým prípravkom. Na jar treba vysekať a odstrániť nadzemné časti rastlín a následne chemicky ošetriť ich zvyšky, ktoré zostali v zemi. Začiatkom leta treba naplniť duté stonky chemickým roztokom, aby účinok na podzemnú časť rastliny bol čo najefektívnejší.

C. Vegetatívne i generatívne rozmnožujúce sa invázne druhy rastlín

Impatiens glandulifera netýkavka žliazkatá

Solidago canadensis zlatobyľ kanadská

Solidago gigantea zlatobyľ obrovská

Platia spôsoby uvedené v bodoch A.1., B.1., B.2. a B.3., doplnené o nasledujúce spôsoby:

C. 1. Mechanické spôsoby ničenia

Opakované kosenie, vytrhávanie celých rastlín vo vegetatívnej fáze pred tvorbou súkvetia, čo je spravidla koncom júla a začiatkom augusta. V prípade

zlatobyle kanadskej a obrovskej vzhľadom na rozširovanie niektorých druhov vetrom ničenie uskutočniť pred vytvorením plodov. Treba dbať, aby sa najmä ulomené časti rastlín, napríklad netýkavky žliazkatej, nedostali do toku, a tak na nové stanovišťa, podzemné časti rastlín neboli premiestňované so zeminou na nové lokality.

Orba – najmä na veľkoplošných rovinných stanovištiach; nie je vhodná napríklad pre porasty sústredené v sprievodnej drevinovej vegetácii tokov. Následné osiatie plochy najvhodnejšie pôvodnými a konkurencieschopnými druhmi rastlín. Tento spôsob treba využiť najmä pri eliminovaní rôznych typov nevyužívaných stanovišť v krajine, ale i v intravilánoch miest a obcí (na tzv. mestských úhoroch).

C. 2. Chemické spôsoby ničenia

Využívať na ničenie tam, kde nie je možné využívať mechanický spôsob ničenia, napríklad násypy železničných tratí, navážky a iné antropogénne stanovišťa. Chemické metódy využívať aj ako vhodný spôsob ničenia veľkoplošných zárastov. Výber prípravkov závisí od typu stanovišť, treba zväžiť najmä blízkosť vodných tokov. Ich aplikácia je najlepšia v čase, keď porasty nie sú vysoké, t. j. na väčšine lokalít v máji, lebo neskôr už ich výška väčšinou presahuje 1 meter.

C. 3. Mechanické a chemické spôsoby ničenia (kombinácia)

Tento spôsob využívať na príliš vysoké a husté porasty, kde samotná chemická aplikácia nie je účinná. Preto treba najprv vysoké porasty pokosiť a regenerujúce časti rastlín chemicky postriekať.